

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

II. Opervm Christiani hominis speculum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

TRACTATUS SECUNDVS.

DE CHRISTIANIS OPERIBVS.

AVCTORIS EPISTOLA
*ad Religiosissimam fœmi-
nam, Sororem Franciscani
Ordinis Sanctæ Clarae Mo-
nasterii Gandiænsis Abba-
tissam, suamque amitam, &
in CHRISTO Dominam.*

Vm cuperem, Re-
uerenda admodû
Mater, tibi pro his
molestijs aliqua
ex parte satisfacere,
quarum tibi meis sæpe pec-
catis

catis causa sui, nec me id putarem nisi bonis operibus facere posse, eaque mihi deesse viderem: id consilij cepi, vt me CHRISTI operibus sanctissimis coniungere assidua meditatione contenderem, sperans futurum, vt eius meritis, atque exemplis, boni aliquid tandem aliquando possem efficere. Ea itaque gratia, in hunc libellum, quod *Speculum Christianorum operum* dici potest, nonnulla congesti, quæ mihi ad eam (de qua supra dixi) satisfactionem commoda videbantur. Ea tibi, Mater obseruandissima, mitto, atque offero, tuamque Reuerentiam oro, vt me suis orationibus adiuuare non desinat, quando adeò infirmus sum, vt nec tibi sine ope tua audeam satisfacere. Debes tu quidem hoc si non mihi,

at

at Domino, & præceptori tuo Christo, qui in Cruce pro nobis omnibus, vt satisfacere pro peccatis possemus, se patri obtulit.

Tsal. 61.

Cum sit (vt est in Plalmo) reddi-
turus DEVS vnicique secundum o-
pera sua, illud nos Apostoli con-

Gal. 6.

Ioan. 9.

filium amplecti oportet, quo
 admonet, vt operemur bonum ad
 omnes, dum tempus habemus. Ve-

niet enim (vt est apud Ioannem)
 nox, quando nemo potest operari.

Quamobrem simul ac conce-
 ptum est aliquod bonum opus,
 iudicioque rationis probatum,
 & à voluntate ita admissum, vt
 id quod sit ad DEI gloriam, aut
 vtilitatem proximi, aut Scriptu-
 ræ sacræ consentaneum, facere
 instituerit; diligenter, nullaque
 interposita mora exequendum
 est. Si enim bona cum possumus
 operari, negligamus, magnum

ex eo

ex eo accipimus detrimentum, satiusque fuerat non deliberasse, quam, ybi deliberaris, non facere quæ facienda esse intellexisti. *Vulgatum est illud: Infer-*

Bernardus.

num esse plenum bonis desideriis. Cæterum nullum ego putarim presentius esse remedium hominum malis, quam bona opera. Si enim peccatum sit, te, vt peccatum deleas, adiuuant: si vero satisfaciendum sit, non nisi bonis operib. id præstari potest: si velit quis perseuerare, nec id nisi operibus bonis consequi potest.

Quia qui operantur in me, non peccabunt, sicut dicitur in Eccl. 24.

Eccl. 24.

Quare imitandus est nobis Esaias Propheta, qui dicit, *Et opus meum*

Esai. 49.

cum DEO: faciendaq; nobis in DEO sunt opera, & ad DEI gloriam referenda: ita enim fiet, vt sint stabilia, & permaneant. Quia vero

vero

vero nostra opera Deo. nisi per
 Christum, placere non possunt:
 vt & possint esse grata, possint-
 que in eius conspectu consiste-
 re cum Christi operibus ea con-
 iungentes, patri offeramus: ita e-
 nim fiet, vt quæ per se nullius ad
 beatitudinem momenti sunt,
 Christi meritis & gratia, in Dei
 conspectum admittantur. Idcir-
 co enim Christus induit pauper-
 tatem nostram, vt suis nos ipse
 diuitijs indueret: itaque voluit
 ambulare, comedere, ieiunare,
 dormire, vigilare, atque eiusmodi
 alia opera facere, nostræ utili-
 tatis causa; vt ea videlicet patri
 offerremus, atque ex ea oblatio-
 ne fructum plurimum referre-
 mus. Quanquam vero pro ta-
 lento sibi credito possit quisque
 ex hac exercitatione fructum ca-
 pere, nec sit necesse his esse al-
 liga-

D
 liga
 tame
 quæ
 prod

TRi
 co
 Maie
 mere
 se in s
 dum,
 aliqu
 etli in
 ea his
 quoti
 sis fac
 te in r
 primi

C
 duas,
 nudu

ligatum quæ dicemus: visum est
tamen pauca de hac re scribere,
quæ possent rudioribus saltem
prodesse.

ARGVMENTVM.

Tria sunt, quibus exerceri animam
conuenit, vt eius opera in diuinæ
Maiestatis conspectum ascendere
mereantur. Ea vero sunt: *Primum, vt
se in singulis rebus confundat: Secun-
dum, vt Deo gratias agat: Tertium, vt
aliquid à Deo petat.* Quibus quidem
et si in omnibus vti possit, nos tamen
ea his solum accommodabimus, quæ
quotidiana sunt. Tu vero ex his pos-
sis facile intelligere, quemadmodum
te in reliquis gerere debeas. Vt ergo à
primis incipiamus.

Cum te mane vestibus
induis.

CONFVNDERE quod te in- Confu-
sio.
duas, cum CHRISTVS in Cruce
nudus tua causa sit.

Gra-

Gratiarum actio.

Gratias age, quod nostram ille humanitatem pro nobis induit, quos sciebat quam essent beneficius tanto futuri ingrati; quodque nos gratia, quam saepe lacerauimus, veste induit.

Petitio.

Petas autem, vt quando te induens, nudum vestis, sit ei gratum hoc misericordiae opus, atque id eum per eam ignominiae vestem obtestare, qua ab Herode indui iussus est.

Cum audiendi sacri causa templum adis.

Confusio.

Quod DEVM, imperfectus ipse, laudaturus templum adeas, quem perfecti Angeli perpetuo laudant.

Gratiarum actio.

Quod cum ex eius domo peccati abstractus tam saepe abieris, reuocatus ille tamen toties te, & stans ad ostium pulsatur.

Petitio.

Vt per eam charitatem, qua beatissima Virgo filium in templo praesentavit, tu DEO praesentari,

& Spiritus sancti templum effici merearis.

Cum oras.

Considera tuorum peccatorum multitudinem, & cum publicano dic: DEVS propitius esto mihi peccatori.

Confusio.

Luc, 18.

Quod pro te Christus orarit, idque impetrarit, vt, cum tu oras, exaudiaris.

Gratiarum actio.

Vt per eam orationem, quam in deserto pro peccatoribus fudit, ea dignetur dona concedere, qua nos oratione dominica petere iussit: recitabis vero eam semel.

Petitio.

Cum sacrum audis.

Quod ad id te negligenter preparaueris, vt DEO in sacro assisteres, quodque beneficij huius continuatio, qua te debuit magnopere promouere, vt id magnifacias, (est enim immense CHRISTI charitatis argumentum) ipsa negligentem,

Confusio.

tem, adeoq; ingratum reddiderit.

Gratia-
rum a-
ctio.

Quod te Angelum efficit, si viuam eum, quem adoras, fide confiteris. Est enim Angelorum DEO assistere, eumque sine intermissione laudare.

Petitio.

Vt per illud sacrificium, cuius hoc monumentum est, sui sanguinis tibi merita impertiat: tibi que huius sacrificij virtute eam lacrymarum copiam det, quibus peccata abluas, faciatque vt mortuo in te veteri homine, cum CHRISTO resurgas.

Confu-
sio.

Cum mensæ affides. Quod eius pane, vesceris, cui infidelis, & ingratus fueris.

Gratia-
rum a-
ctio.

Quod te, cum ipsius inimicus esses, hactenus enutrierit.

Petitio.

Vt per eum amorem, quo in deserto turbas paucis panibus saturauit sue gratie pane te quotidie pascat.

In negocijs, quæ ad nostram,
vel proximi vtilitatem per-
tinent.

Quod nos nostram, vel proximi
causam DEVS agere velit, qui nobis
ipsi, atque aliis saepe detrimenti cau-
sa fuerimus: cum presertim tanti
momenti sit proximorum vtilitati
studere, vt ea causa CHRISTVS
in hunc mundum venerit, vt nostram
videlicet, & proximorum causam
ageret.

Confu-
sio,

Quod cum his ipse negocijs nihil
indigeat, ita ei tamen, quasi indige-
ret, grata sunt.

Gratia-
rum ac-
tio.
Petitio,
Luc, 20

Vt per eam charitatem qua di-
xit, in ijs oportere se esse, quæ
sui patris essent, eam nobis grati-
am concedat, vt in his semper simus,
quæ ad eius gloriam, & honorem
pertineant.

Cum vesperi oras.

Quod Deum alloqui debeas, quæ
tre-

Confu-
sio.

tremes dominaciones, & potestates adorant.

Gratiarum actio.

Quod ad orandum animum nobis dans iubet, vt à se petamus.

Petitio.

Vt per eam voluntatis suae cum Patris voluntate consensionem, qua in horto sanguine sudans Patri dixit,

Mat. 26. xit, Non quod ego volo, sed quod tu, diuinae voluntati conformes & in vita, & in morte esse mereamur.

Cum caenas.

Confusio.

Ob negligentias eo die commissas: quare dolens comede, & dic cum

Psal. 41.

Propheta: Fuerunt mihi lachrymae meae panes die ac nocte.

Gratiarum actio.

Quod de prandij beneficio ingrato caenam preparauerit.

Petitio.

Vt per eam charitatem, qua se in vltima caena in cibum dedit, nos prepararet, vt se humiliter recipiamus, eiq; semper charitatis vinculo coniuncti simus.

Cum

Cum oras cubitum iturus.

Quod cum Christus in cruce tanto & amore, & dolore pro te preces fuderit, tu tamen parum ames parumque doleas.

Confusio.

Quod moritur ille, & tu viuas.

Gratiarum actio.

Vt per eum dolorem quem sensit ipse quidem moriens, eius vero mater morientem aspiciens, id nobis concedat, vt & in morte nostra mortis ipsius recordemur, & propter ipsius mortem nostra sit eterno Patri accepta.

Petitio.

Cum te noctu vestibus exuis.

Quod requiescere in lecto vis, idque exutus vestibus, cum pro te Christus & indutus vestibus somnum cepit, & vbi caput reclinaret non habuerit.

Confusio.

Quod iis quæ pro te passus est, tibi veterem hominem exuerit.

Gratiarum actio.

Vt per eum dolorem quem sensit cum

Petitio.

cum

698 TRACTAT. SECUNDVS.

cum vestibus crucifigendus exueretur, nos malis mentis habitibus, & moribus exuat, vt nudi rebus terrenis crucem amplectamur, atque in cruce morientes nuptialem vestem mereamur, quam preparauit eternus Pater diligentibus se.

FINIS PRIORIS
EXERCITII.

QVIA vero longum esset exercitij huius formam ad omnia nostra opera accommodare, hæc satis sint, ex quibus, quemadmodum reliqua ad hanc normam exigenda sint, facile colligi posset. Quod si cui placet in cæteris etiam exerceri, hac, quæ sequitur, forma vti poterit.

Cum stat.

Meminerit stantis ante iudicem

CHRISTI.

Cum

Cum sedet.

*Sedentis CHRISTI, cum ei
illudentes impij dicerent: Ave Rex
Iudaorum.*

Cum ambulat.

*Per Samariam transeuntis, item-
que in Caluarie montem ascenden-
tis.*

Cum defatigatur.

*Defatigati ex itinere, & super
fontem sedentis.*

Cum equo insedit.

*Vecti asino, atq; Hierosolymam
ingredientis.*

Cum aegrotos inuisit.

Aegrotos sanantis.

Cum eius bona opera repre-
henduntur.

*Accusationis Iudaorum, & mur-
murationis, quod Christus in Sab-
batho curaret.*

Cum ei ab aliquo asperius re-
spondetur.

Eius

600 TRACTAT. SECUNDVS.

Eius responsionis, Sic respondet
Pontifici? eius etiam colaphi, quem
in Christi faciem sacratissimam im-
pius minister impigit.

Cum fame premitur.

Eius quam in deserto passus est.

Cum friger.

Argentis in praeseptio Christi.

Cum sitit.

In cruce sitientis.

Cum excitatur à somno.

A suis discipulis, cum in naui dor-
miret, excitati.

Cum in diuersis deseritur ab
amicis.

A fugientibus discipulis destitutus.

Cum discedit ab amicis.

A virgine ad passionem abeuntis.

Cum eius bonis operibus
detrahitur.

Detrectationis Iudeorum, cum
dicerent: In principe demoniorum
eijcit demonia.

Cum

Cum publice contumeli-
am patitur.

*Producti ad populum à Pilato, di-
cente, Ecce homo.*

Cum falso accusatur.

Accusati in domo Caiphe.

Cum iniuriam patitur.

*Ad mortem iniquissime conde-
mnati:*

Cum dolore aut morbo
grauatur.

*Flagellis caesi ad columnam, spi-
nisque caput cincti, atque in crucem
adacti, vbi à planta pedis ad verticē
non erat in eo sanitas.*

Denique cum morti propin-
quus est.

*Morientis CHRISTI recordetur,
atq; in Patris manus spiritum com-
mendantis.*

*Atq; ita in omnibus CHRISTO,
quē similia aut fecisse, aut pati me-
minit, sese offerat. Ita ex his & si-*

B b

mili-

milibus effectibus, magnum, qui se ex charitate hoc modo diligenter exercebit, fractum referre poterit.

Porro quia haecenus fere exteriorum rerum exempla posita sunt, de interioribus non nihil etiam addendum putauimus: idq; in spiritualium praesertim virorum gratiam, qui non tam corporis quam spiritus molestias, & labores sentiunt.

Cum igitur à se datum ex charitate consilium videt à proximo non recipi: meminerit CHRISTI etiam consilia fuisse à plerisque spreta.

Cum offendi passim DEVM videns egrefert: vehementer commotum CHRISTVM ex templo vendentes, atq; ementes aliquando eiecisse recordetur.

Cum videt spiritualem aliquem amicum virtutis viam deserere: quid CHRISTVS senserit, cum

Iudam vidit veritatis viam deserentem.

Cum considerat quam pauci sint pastores in domo DEI, qui suo pro dignitate munere fungantur: quid senserit CHRISTVS cum dixit, Messis; quidem multa, operarij Matt. 9. autem pauci: atque ea causa quantum fleuerit.

Cum dolet ob defectus proprios: vidisse Dominum eos antequam essent, & doluisse.

Cum videt collapsum aliquem ex perfectionis statu, quam CHRISTVS agre tulerit casum Petri, qui se antea fuisset confessus Filium Dei, & transfiguratum in monte vidisset.

Cum tentationibus premitur: quas CHRISTVS tulerit in deserto.

Cum videt malis bonorum societatem displicere: quo animo CHRISTVS fuerit, cum Gerasenus, ad Marc. 5.

Luc. 8. quos bonitate, & charitate permotus venerat, rogantes videret, vt ab illorum ipse finibus discederet.

Cum dolenter proximi alicuius peccata: cogitet appropinquantem
 Luc. 19. CHRISTVM Hierosolymorum Ciuitati super eam fleuisse.

Cum imperfectam fidem habere quenquam videt: meminerit dicentem CHRISTVM discipulis, qui ob incredulitatem demonium eicere non potuerant: O generatio incredula, vsquequo patiar vos?

Cum irridet bonos mali: dictū esse CHRISTO in cruce, Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere.

Cum hi qui male vixerant, moriuntur: magnopere doluisse CHRISTVM videntem paucis suum esse sanguinem profuturum.

Cum sibi deuotionis spiritum deesse sentit: dicentem CHRISTVM,
 DEVS,

DEVS, DEVS meus, vt quid dereliquisti me?

Cum DEI quis nomen blasphemat: vidisse id CHRISTVM olim, & doluisse.

Cum se familiaritate DEI priuari sentit, eique cupit esse quam coniunctissimus, aut cum se huius vite periculis eripi optat: quanta illa fuerit CHRISTI charitas, cum Patrem pro re hac ita oraret: Pater, pro eis rogo, vt vnum omnes sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnum sint.

Hec (inquam) ita cogitanda, & cum quid accidit, id in mentem reducendum, quod CHRISTVS in simili statu constitutus senserit, eique quod nos vel agimus, vel patimur, offerendum. Qua in re sedulam quisque debet operam ponere, nec sibi tantam salutis occasionem oblatam eripi sinere: alioquin non solum turpis

negligentia, sed etiam insignis erit ingratiudinis nota, si, quae tam facile possumus assequi bona, parui faciamus. Quare te oro, monco, atque hortor, o anima, quaecunque es, ne tantum bonum negligas: sed cogites quam sit facile, quod à te exigit DEVS, quanta verò largiri cupiat. Petit enim ex te, quae etiam ipso non petente fueras factura: & ambulandum enim est, & comedendum, & laborandum, & agrotandum denique, ac moriendum. Quae tu, & eiusmodi cetera, si tua aut mundi causa agas, vel patiaris, praterquam quod & laboriosa erunt, nullum ex his fructum referes: si autem CHRISTI amore agas, ac feras, & erit tibi leuior labor, (recre. t enim CHRISTVS pro se laborantes) & ubi ipsa transacta erunt, premium accipies, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec vlla potest lingua

Tab. 5.

1. Cor. 2.

gua enarrare. Quamobrem com-
 mittendum nullo modo est, vt tan-
 tam culpa nostra felicitatem amit-
 mittamus: sed in id potius totis vi-
 ribus incumbendum, vt CHRIS-
 TVM in omnibus imitemur. Ita
 fiet, vt illa nos subinde verba consolē-
 tur: Qui sequitur me, non am-
 bulat in tenebris, sed habebit
 lumen vitæ: lucem videlicet illam,
 quæ illuminat omnem homi-
 nem venientem in hunc mun-
 dum, omnesque beatos in vita eter-
 na portum feliciter perduxit. Quo
 nos DEVS gratia sua tandem ali-
 quando perducere dignetur, vt Pa-
 trem, Filium, & Spiritum sanctum
 laudemus, & glorificemus in
 secula seculorum.

Ioan. 8.

Ioan. 1.

Amen.

Bb 4

TRA-